

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 476/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaščáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom, Kalinčiakova 10, Vranov nad Topľou, proti postupu Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/183/2009 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. septembra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/183/2009. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Zároveň žiadajú o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 800 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručенou okresnému súdu 20. júla 2009 domáhali proti žalovanej (Vranovská nemocnica, n. o., pozn.) náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonne vykonanú sterilizáciu sťažovateľky. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 31. augusta 2010, ktorý Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 15Co/2/2011 z 20. apríla 2011 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Po zrušení rozsudku okresný súd vykonal 5 pojednávaní v dňoch 1. marca 2012, 24. apríla 2012, 23. októbra 2013, 27. januára 2015 a 7. mája 2015. Okresný súd uznesením zo 7. mája 2015 napadnuté konanie prerušil do právoplatného ukončenia trestného konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2T/24/2011.

4. Sťažovatelia podali 11. februára 2019 okresnému súdu návrh na pokračovanie v konaní, ktorý okresný súd zamietol uznesením z 15. júla 2019. V napadnutom konaní tak nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia sú presvedčení, že okresný súd zbytočnými priet'ahmi v napadnutom konaní porušuje nimi označené práva podľa ústavy a dohovoru, keďže podľa ich názoru vydaniu rozhodnutia v napadnutom konaní nebráni žiadna objektívna prekážka. Poukázali na priebeh trestného konania, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 2T/24/2011 proti lekárovi, ktorý vykonal sterilizáciu, ktoré nie je právoplatne skončené a v blízkej dobe nie je predpoklad, že by malo byť ukončené. S poukazom na § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka sťažovatelia uviedli, že žalovaná nemocnica zodpovedá za svoje konanie bez ohľadu na to, či obžalovaný lekár bude uznaný za vinného alebo nie, pretože lekár spôsobil ujmu pri výkone svojho povolania, a teda za následok zodpovedá jeho zamestnávateľ.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

8. Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že v prípade ústavných sťažností namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru takéto ústavné sťažnosti odmieta ako zjavne neopodstatnené, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných priet'ahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, II. ÚS 357/2021). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09, I. ÚS 188/2019, I. ÚS 5/2020).

9. Napadnuté konanie trvá od 20. júla 2009, pričom do prerušenia konania v roku 2015 okresný súd vydal jedno meritórne rozhodnutie, ktoré bolo následne zrušené uznesením krajského súdu

z 20. apríla 2011. Po vrátení veci okresný súd vykonal 5 hlavných pojednávani, pričom na poslednom vykonanom pojednávaní napadnuté konanie prerušil do právoplatného ukončenia trestného konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2T/24/2011. Uvedené trestné konanie je vedené proti lekárovi a pracovníkovi žalovanej [REDAKOVANÉ], ktorý je obvinený zo zločinu neoprávneného odoberania orgánov, tkanív, buniek a nezákonnej sterilizácie podľa § 159 ods. 2, 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona z dôvodu, že obvinený ako lekár a pracovník tohto oddelenia pri pôrode dieťaťa 24. februára 2009 cisárskym rezom vykonal sterilizáciu sťažovateľky bez jej súhlasu a bez splnenia podmienok vyplývajúcich z § 40 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“). V tomto trestnom konaní sa okrem iného zisťuje, či sťažovateľka dala písomný súhlas na to, aby jej bola vykonaná sterilizácia. Rovnako je relevantná aj otázka miery zodpovednosti sekundárneho lekára za vykonanie úkonov. Uvedené trestné konanie nebolo napriek vydaniu niekoľkých meritórnych rozhodnutí dosiaľ právoplatne skončené.

10. Napadnuté konanie bolo prerušené až do právoplatného ukončenia súvisiaceho trestného konania, keďže podľa okresného súdu sa v danom trestnom konaní riešia otázky, ktoré budú mať zásadný význam pri hodnotení zodpovednosti žalovanej za nemajetkovú ujmu. Rovnako zásadný význam bude mať aj to, keď sa preukáže, že sťažovateľka dala súhlas na svoju sterilizáciu a že lekári žalovanej zákon o zdravotnej starostlivosti neporušili. Proti uzneseniu o prerušení konania sťažovatelia odvolanie nepodali.

11. Pri fakultatívnom prerušení konania podľa § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) si konajúci súd musí uvedomiť a najmä zväžiť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy) a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných prietahov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve konajúci súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe – záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných prietahov. Vyváženie stretu týchto záujmov v prospech záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci pretavené do rozhodnutia o prerušení konania musí byť v prípade fakultatívneho prerušenia konania riadne zdôvodnené v odôvodnení rozhodnutia, ktorým sa konanie prerušuje.

12. Teda samotný Civilný sporový poriadok počíta s takým „prietahom“ v konaní spočívajúcim v možnom prerušení konania s cieľom vyriešiť otázku, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Takýto „prietah“, resp. odôvodnenú realizáciu takejto fakultatívneho úkonu konajúceho súdu podľa § 164 CSP, nemožno potom považovať za zbytočný, ale za zákonom predpokladaný a v prípade riadneho odôvodnenia jeho realizácie neporušujúci právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd pritom poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej dôvodné prerušenie konania podľa procesného predpisu predstavuje zákonnú prekážku v konaní, a preto nečinnosť všeobecného súdu z dôvodu existencie takejto prekážky ústavný súd neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (I. ÚS 214/06, IV. ÚS 328/09, III. ÚS 73/2022).

14. Prevedené na skutkový a právny stav vo veci sťažovateľov ústavný súd hodnotí argumentáciu okresného súdu, ktorou odôvodnil prerušenie konania do právoplatného skončenia súvisiaceho trestného konania, v spojení s argumentáciou okresného súdu v uznesení z 15. júla 2019 za ústavne akceptovateľnú a neporušujúcu práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a na prejednanie veci v primeranej lehote. Okresný súd učinil rozhodnutie prerušiť napadnuté konanie v záujme dosiahnutia čo najspravodlivejšieho meritórneho rozhodnutia, a tak jeho postupu nemožno vyčítať arbitrárny prístup. Zo zistení ústavného súdu taktiež vyplýva, že aj napriek tomu, že napadnuté konanie je prerušené, okresný súd sa nespráva pasívne a v pravidelných intervaloch aktívne zisťuje stav súvisiaceho trestného konania.

15. Ústavný súd po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska predmetu konania (tvoriaceho bežnú rozhodovaciu agendu súdov), správania sťažovateľov a postupu okresného súdu, zohľadňujúc doterajšiu dĺžku napadnutého konania na okresnom súde a súčasný procesný stav veci, konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, na základe ktorých by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zároveň vo významnej miere prihliadal na skutočnosť, že sťažnostná argumentácia je výlučne zameraná na zbytočné prietahy vzniknuté v dôsledku prerušenia konania.

16. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

17. Nad rámec uvedeného ústavný súd uzatvára, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik zbytočných prietahov zo strany okresného súdu, toto rozhodnutie nezakladá prekážku rozhodnutej veci a sťažovatelia sú oprávnení podať ústavnému súdu ďalšiu ústavnú sťažnosť. Sťažovateľka ako poškodená je taktiež oprávnená domáhať sa vyslovenia označených práv podľa ústavy a dohovoru zbytočnými prietahmi v súvisiacom trestnom konaní, ktorého plynulý priebeh má nepochybne vplyv aj na dĺžku napadnutého konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu